

Handläggare:

Emily Tjäder
Telefon: 08-508 28 741

Till

Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2025-04-22, p. 7

Underlag för budget 2026 med inriktning 2027 och 2028 för Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Förslag till beslut

1. Godkänna underlag för budget 2026 med inriktning 2027-2028
2. Justera beslutet omedelbart

Anna Hadenius
Förvaltningschef

Samverkan

Samverkan med arbetstagarorganisationerna har skett den 12 mars 2025. Arbetstagarorganisationerna förklarar att de inte har något att erinra mot *Underlag för budget 2026 med inriktning 2027 och 2028 för miljö- och hälsoskyddsnämnden*.

Bilagor

1. Blankett MHN 2026-2028

Innehållsförteckning

1 Strategisk inriktning	3
2 Lokala utvecklingsbehov	6
3 Planeringsförutsättningar för nämndens verksamhetsområden	9
4 Sammanfattande ekonomisk analys	22
4.1 Drift	24
4.2 Investeringar	25
4.3 Verksamhetsprojekt	26
5 Lokalförsörjningsplan	26
5.1 Sammanfattning	26
5.2 Planeringsförutsättningar	26
5.3 Bedömd hyreskostnadsutveckling	26
5.4 Samverkan	26
5.5 Lokalplanering - ej pedagogisk verksamhet	27
5.5.1 Nuläge 31 januari 2025	27
5.5.2 Behov och planering av lokaler för år 2026-2033 (första planeringsperioden)	27
5.5.3 Behov och planering för lokaler år 2034-2045 (andra planeringsperioden)	27
5.6 Övrig information	27
6 Övriga redovisningar	27

1 Strategisk inriktning

Stadens nya miljöprogram som sträcker sig fram till 2030 beslutades i kommunfullmäktige i september 2024. Programmet pekar ut mål och riktning för staden i syfte att Stockholm ska vara i framkant avseende hållbarhet och klimatomställning. Flera mål har skärpts och det nya programmet har också nya mål, bland annat avseende rättvis omställning. En ny klimathandlingsplan för perioden 2024-2030 beslutades av kommunfullmäktige i december 2024. Inriktningen i den nya handlingsplanen är betydligt mer omfattande än den föregående planen och involverar fler verksamheter inom staden.

För att nå stadens ambitiösa mål inom klimat och miljö behöver goda förutsättningar skapas inom de delar av organisationen som har ansvar för genomförande. Metoder för kontinuerligt lärande och implementering behöver utvecklas. Metoderna behöver skapas gemensamt mellan den del av stadens organisation som är ansvarig för genomförandet och miljöförvaltningens stödfunktioner. Det behövs även ökad styrning för att tillse att arbetet blir en integrerad del av den ordinarie verksamheten.

Fokus för staden framöver bör ligga på att öka tempot i genomförandet av stadens program, handlingsplaner och vägledningar. Arbetet med berörda målgrupper behöver bedrivas långsiktigt och uthålligt. Förvaltningens stödinsatser och samarbetet med andra förvaltningar och bolag i omställningsarbetet kommer därför behöva öka kommande år. Ytterligare stöd till stadens bolag kan också komma att bli aktuellt med anledning av införandet av EU:s direktiv om företagens hållbarhetsrapportering (Corporate Sustainability Reporting Directive, CSRD).

Miljöförvaltningen spelar en viktig roll i att identifiera utmaningar och framgångsfaktorer samt att ge och ta initiativ till stöd. För att kunna växla upp takten både i implementering och i det operativa genomförandet behöver även övriga förvaltningar och bolag ges förutsättningar att utveckla sin kapacitet, vilket kan vara i form av såväl finansiella medel som styrning eller personella resurser. På grund av höjda ambitioner och nya målområden är fler förvaltningar utpekade som genomförandeansvariga. Ett arbete pågår med att utveckla och målgruppsanpassa det stöd som miljöförvaltningens stödfunktioner ger.

Med anledning av konjunkturläget blir strategiskt utvalda externfinansierade projekt än viktigare som ekonomiskt stöd för omställningen. Samverkan inom staden och med externa parter inom ramen för externfinansierade projekt är viktigt för att gemensamt kunna testa och utveckla arbetssätt och innovativa åtgärder. Stadens förmåga att gemensamt söka och delta i externfinansierade projekt, både statligt finansierade och EU-finansierade, behöver dock öka. Det stadscentrala stödet kopplat till att söka extern finansiering behöver utvecklas till att vara ett mer operativt stöd som omfattar såväl internationella som nationella medel. Det behöver även tydligare klargöras på vilket sätt ökad extern finansiering till välfärdsförvaltningarna och stadens stadsdelar kan möjliggöras. Förvaltningen kommer fortsatt att arbeta med och stärka sin förmåga att söka extern finansiering.

Kommunikationen behöver intensifieras för att fungera som katalysator vid uppskalning av lyckat implementeringsarbete i linje med program och handlingsplaner. Insatser kan vara e-utbildningar/seminarier, metodstöd för minskning av engångsartiklar i verksamheter (tjänstedesign), metodstöd för involvering och delaktighet av civilsamhälle och lokalt

näringsliv eller annonser/inlägg i sociala medier som stadsdelsförvaltningar kan anpassa och sprida till invånare inom sitt geografiska område. I samtliga kommunikationsinsatser är det viktigt att den del av staden som ska genomföra insatserna har en tydlig och utpekad roll samt tillräckliga resurser för implementering, spridning och ett långsiktigt arbete.

Klimatarbetet sker genom fem olika omställningsområden. Miljöförvaltningen leder två omställningsområden (*Utveckla ett klimatpositivt energisystem* och *Styra mot en konsumtion med låg klimatpåverkan i stadens egen organisation*) och ansvarar för ett omställningsområde tillsammans med trafikkontoret (*Driva på för hållbara och fossilfria transporter*). De höjda ambitionerna i klimatarbetet kräver resurser och ställer nya krav på metoder för mätning och uppföljning. Halverade konsumtionsutsläpp kommer dessutom kräva omfattande förändringar i arbetssätt och inköpsprocesser. Miljöförvaltningen kommer att spela en viktig roll för att säkerställa en gemensam kunskapsdelning och metodutveckling för hela staden. Staden saknar djupare kunskap om de konsumtionsbaserade utsläppen. Metoder och rutiner för att kvantifiera konsumtionsbaserade utsläpp och integrera dem i ordinarie rapportering behöver tas fram för att kunna minska utsläppen på sikt. Detta är en förutsättning för att kunna ställa krav vid upphandling, verka för beteendeförändringar i staden etc. Konsumtionsbaserade utsläpp omfattar alla förvaltningar och bolag samt många tematiska områden. Detta medför ett ökat behov av stöd från förvaltningen i genomförande och uppföljning relativt tidigare klimathandlingsplaner.

En annan fråga som är viktig för stadens omställning, men likväl för stadens beredskap, är livsmedelsfrågan där en utveckling av det stadsgemensamma stödet behövs. En översyn pågår inom området, och det framtida stödet bör täcka livsmedelsfrågans samtliga dimensioner (inkl. nutrition, klimat- och miljöpåverkan och beredskap i måltidsverksamheten). Det är viktigt att den förvaltning som sedan föreslås inhysa stödfunktionen får resurser för det fortsatta arbetet.

Inköp och upphandling är ett av stadens viktigaste verktyg för omställning till ett mer hållbart samhälle. För att underlätta att få med miljö- och klimatkrav, ställa likartade krav i staden samt för att underlätta avtalsuppföljning så bör staden se över vilka avtal som ska vara centralupphandlade. Uppföljning av ställda krav i avtal behöver prioriteras med fokus på de avtal som har störst påverkan på den ekologiska hållbarheten. Arbetet är komplext och utmanande inte minst på grund av att stadens inköp är så omfattande. Strukturer och processer för en effektiv uppföljning behöver fortsatt utvecklas. Förvaltningens kompetens inom olika hållbarhetsområden i samverkan med stadens upphandlande verksamheter är en av förutsättningarna för att nå stadens hållbarhetsmål. Det finns även ett behov att utveckla ett automatiserat system för uppföljning av inköpsvolymen. Ett sådant system skulle till exempel underlätta i stadens arbete med minskad plastanvändning. Även andra materialflöden kan bli aktuella och i ett utvecklat system kan även klimatpåverkan av inköpen påvisas.

Ökad resurseffektivitet, ett ökat inslag av återbruk och slutna kretslopp är dessutom en nyckelfaktor för att klimatomställningen ska lyckas. Det behövs även starkare styrning kring hur varor och material ska avyttras för att främja återbruk framför materialåtervinning eller förbränning. Staden har jämförelsevis gedigna program och processer för inköp, men det saknas motsvarande detaljeringsnivå för avyttring och avfallshantering. Det behöver tas fram styrdokument som styr hur avyttring och återbruk ska ske inom stadens förvaltningar och

bolag. Grunden är att bevara det som redan finns, minimera behovet av resurser eller tillvarata befintliga resurser. Detta behöver stegvis byggas upp för att möjliggöra stadens cirkulära omställning.

Direktivet om byggnadens energiprestanda (EPBD) har omarbetats och senast den 11 oktober 2025 ska Energieffektivitetsdirektivet vara infört i svensk lagstiftning. Dessa regleringar skärper kraven kring energieffektivisering i hela samhället, inte minst i bostäder och kommersiella fastigheter. Energifrågan har dessutom vidgats till att omfatta tariffoptimering och fördelningen av elförbrukning över dygnet. Behovet av samordning, kunskapsdelning och kvalificerat stadsövergripande stöd på energiområdet är fortsatt högt.

Arbetet med att ta fram en ny översiktsplan har påbörjats. Översiktsplanen är ett viktigt strategiskt dokument för att nå målsättningarna i miljöprogrammet. Under 2024 antogs EU:s förordning om restaurering av natur (EU 2024/1991). För att staden ska kunna möta förordningens mål och intentioner behöver frågor om lämpliga områden för restaurering samt åtgärder för skyddade och skyddsvärda arter beaktas inom ramen för arbetet med den nya översiktsplanen.

Staden har kommit långt i att skydda värdefulla landmiljöer som naturreservat och biotopskyddsområden. Framåt behövs ytterligare fokus på att skydda stadens värdefulla vattenmiljöer.

Mot bakgrund av de eventuella förändringarna i lagstiftningen avseende strandskyddet (i lagrådsremissen *Lättnader i strandskyddet – ett första steg*) samt den stora efterfrågan på att tillgängliggöra stränder för strandnära vistelse med bryggor, bad- och bastuanläggningar finns ett behov av en samlad strategi för stadens stränder utifrån ekologiska och rekreativa kvaliteter.

Ett förslag till ny kemikalieplan har tagits fram, för att nå stadens mål om *Ett giftfritt Stockholm*. För att få genomslag för åtgärderna i planen finns behov av ett tydligt och långsiktigt uppdrag till berörda genomförandeorganisationer att identifiera, prioritera och genomföra konkreta åtgärder för att fasa ut oönskade kemikalier.

Andra viktiga verktyg för att nå stadens miljö- och klimatmål är tillsyn och kontroll. Tillsyn enligt miljöbalken ska vara avgiftsfinansierad utifrån principen att det är förorenaren som ska betala ("polluter pays principle"), och en konsekvens av detta är att det är det inte går att få kostnadstäckning inom områden som är förknippade med komplex problematik när det gäller exempelvis ansvarsfrågor och möjligheten att nå rätt verksamhetsutövare (exempelvis illegala verksamheter). Sådan tillsyn är oerhört resurskrävande och det är ofta inte möjligt att debitera nedlagd tid. Samtidigt är det just sådana områden som behöver prioriteras, och där störst miljö- och hälsnytta kan åstadkommas. De mest angelägna områdena att fortsätta arbeta med under kommande år är illegal avfallshantering, förorenad mark, tillsyn som syftar till att klara miljö kvalitetsnormer för vatten, tillsyn för att motverka välfärdsbrottslighet och tillsyn enligt kemikalielagstiftningen. Arbeta inom dessa områden behöver fortgå flera år framåt. Det är därför angeläget att den minskning av nämndens intäktskrav som gjordes i 2025 års budget bibehålls under ett antal år framåt i tiden.

Samarbetet inom staden och med andra myndigheter för att motverka välfärdsbrottslighet och annan organiserad brottslighet fortsätter också genom projektet *Samordnad tillsyn*. Projektet,

som avslutas per den sista maj 2026, ska också föreslå former för hur samordnad tillsyn kan fortsätta bedrivas löpande efter projektets avslutande. Detta innebär ett behov av ny organisation i staden för samordning och resurser för genomförande. Det behövs också en tydlig styrning för ett fortsatt effektivt genomförande, när arbetet upphör att bedrivas i projektform och istället ska bli en integrerad del av respektive berörd nämnds ordinarie verksamhet.

För att öka åtgärdstakten i arbetet med förorenad mark (inklusive strandnära miljöer och sediment) behövs ett förtydligande om vilken organisation i staden som ska axla huvudmannaskapet för att söka statlig finansiering för att åtgärda de mest förorenade ytorna i staden såväl på stadens mark som på mark som ägs av annan part.

Ett viktigt insatsområde inom digitalisering under kommande period kommer utgöras av att utveckla förmågan för informations- och datadelning internt och externt. Genom att dela data kan förutsättningarna stärkas för t.ex. brottsbekämpande insatser, klimatsatser genom simuleringar och analyser av åtgärder samt annan verksamhetsutveckling till följd av ökad datatillgång. Kraven på informations- och datadelning kommer också att öka framgent, genom EU:s direktiv 1019/1024 om öppna data som kommer att implementeras genom ”lagen om den offentliga sektorns tillgängliggörande av data”, liksom stadens tillämpningar. En avgörande framgångsfaktor för arbetet är etablering av stadens nya gemensamma geodataplattform samt stärkta krav på datadelning. Det är även viktigt att förvaltningar och bolag fortsätter insatserna för att kunna arbeta mer datadrivet, exempelvis genom ökad möjlighet till informationsdelning. Detta har en direkt bäring på exempelvis stadens förmåga att bekämpa välfärdsbrott och organiserad brottslighet (exempelvis genom det stadsövergripande projektet *Samordnad tillsyn*) men också som stöd i implementeringen av miljöprogram, klimathandlingsplan och andra handlingsplaner kopplade till miljöprogrammet.

Arbetet med civil beredskap kommer att ha fortsatt fokus under de kommande åren. Utifrån den senast genomförda Risk- och Sårbarhetsanalysen (RSA) kommer arbetet med kontinuitetsplanering för förvaltningens samhällsviktiga verksamheter att fortgå.

2 Lokala utvecklingsbehov

Miljöförvaltningen har fört dialog med samtliga stadsdelsförvaltningar för att identifiera lokala utvecklingsbehov och lämpliga strategiska prioriteringar att genomföra i samverkan. Stadsledningskontoret har formulerat sex övergripande tematiska områden, vilka de strategiska prioriteringarna ska sorteras under. De tematiska områdena är följande;

- Välbefinnande och hälsa
- Uppväxtvillkor och utbildning
- Arbete och företagande
- Boende och stadsmiljö
- Demokrati och trygghet
- Miljö och klimat

De gemensamma strategiska prioriteringar som innefattar miljöförvaltningens deltagande listas nedan, utifrån stadsdelsområde. Den bakomliggande analysen till valda prioriteringar

redovisas av respektive berörd stadsdel, i respektive *Underlag för budget 2026 med inriktning 2027-2028*. Enligt stadens anvisningar ska fackförvaltningarnas redovisning i detta ärende enbart omfatta de strategiska prioriteringar där den egna förvaltningen direkt pekas ut som samarbetspart av berörd stadsdelsförvaltning. Det innebär att nedanstående redovisning av aktiviteter inte är en fullständig sammanställning av allt samarbete som pågår mellan miljöförvaltningen och stadens stadsdelsförvaltningar. Inom ordinarie verksamhet pågår redan idag samverkan inom en rad olika områden, där samverkan med stadens fokusområden är särskilt prioriterat.

Bromma stadsdelsnämnd

Tematiskt område: Miljö och klimat

Strategisk prioritering (1): Stärka samarbetet för fortsatt utveckling inom staden för att minska värmeeffekten och risken för översvämning. Miljöförvaltningen kommer att stötta i arbetet.

Strategisk prioritering (2): Genom riktade kommunikationsinsatser skapa och utveckla förutsättningar för invånare i Bromma att vara delaktiga i omställningen och anta en miljömässigt hållbar och cirkulär livsstil. Miljöförvaltningen kommer att stötta i arbetet.

Påverkan på miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet: Nämnden behöver avsätta personella resurser inom ram för att stötta stadsdelen i arbetet.

Enskede-Årsta-Vantör stadsdelsnämnd

Tematiskt område: Miljö och klimat

Strategisk prioritering: Åtgärder för minskad konsumtion och ökad cirkularitet, både inom förvaltningen och bland invånare i samverkan med bland annat miljöförvaltningen och Fritidsbanken.

Påverkan på miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet: Nämnden behöver avsätta personella resurser inom ram för att stötta stadsdelen i arbetet.

Hässelby-Vällingby stadsdelsnämnd

Tematiskt område: Miljö och klimat

Strategisk prioritering: Minska de värmeöar som ligger intill eller nära förskolor, bostäder och särskilda boenden. Identifiera gång- och cykelvägar som går till och från bostäder och förskolor, skolor och särskilda boenden som korrelerar med värmeöarna. För arbetet i och kring Smedshagen sker samverkan med SISAB, Svenska Bostäder och trafikkontoret med stöd från miljöförvaltningen.

Påverkan på miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet: Nämnden behöver avsätta personella resurser inom ram för att stötta stadsdelen i arbetet.

Miljöförvaltningen har även samverkat med Hässelby-Vällingby stadsdelsförvaltning avseende utveckling av Grimsta för att öka attraktiviteten i området och minska den

socioekonomiska segregationen (vilket faller under det tematiska området *Boende och stadsmiljö*). Miljöförvaltningen är i denna strategiska prioritering inte en utpekad samarbetspart, men förvaltningen är beredd att stötta stadsdelen i det fortsatta arbetet om så efterfrågas. Stöd kan ges inom de av miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhetsområden som bedöms relevanta i arbetet med utvecklingen av Grimsta; exempelvis biologisk mångfald, inomhusmiljö eller mångfunktionella lösningar.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Tematiskt område: Miljö och klimat

Strategisk prioritering: Information och rådgivning till stadsdelens medborgare genom de samtalsarenor som stadsdelen etablerar. Miljöförvaltningen kommer att samarbeta med stadsdelen inom olika frågor såsom exempelvis energi- och klimatrådgivning, kemikalier och cirkularitet.

Påverkan på miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet: Nämnden behöver avsätta personella resurser inom ram för att stötta stadsdelen i arbetet.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Tematiskt område: Miljö och klimat

Strategisk prioritering (1): Identifiera och genomföra energibesparande åtgärder i stadsdelsförvaltningen, samt erbjuda klimat- och energirådgivning till lokalsamhället. Samverkan kommer att ske mellan stadsdelsförvaltningen, miljöförvaltningen, SISAB och Micasa.

Strategisk prioritering (2): Öka motståndskraften mot extremväder, med fokus på skyfall och värmeöar. Samverkan kommer att ske mellan stadsdelsförvaltningen, miljöförvaltningen, trafikkontoret, SISAB och Micasa. Miljöförvaltningen kommer att stötta i att hitta effektiva och relevanta åtgärder som bidrar med flera nyttor samtidigt, såsom biologisk mångfald och rekreation.

Påverkan på miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet: Nämnden behöver avsätta personella resurser inom ram för att stötta stadsdelen i arbetet.

Södermalms stadsdelsnämnd

Tematiskt område: Miljö och klimat

Strategisk prioritering: Klimatanpassningsåtgärder på allmän platsmark.

Stadsdelsförvaltningen och trafikkontoret genomför analys och planerar för åtgärder. Miljöförvaltningen stöttar i att ta fram lämpliga lösningar. En ambition vid genomförande av klimatåtgärder är att få till lösningar som kan bidra med flera nyttor samtidigt, som exempelvis att bidra till ökad biologisk mångfald, hantera värmeöar och bidra till rekreativa värden.

Påverkan på miljö- och hälsoskyddsnämndens verksamhet: Nämnden behöver avsätta personella resurser inom ram för att stötta stadsdelen i arbetet.

Övrig möjlig samverkan

Vid sidan av ovan nämnda strategiska prioriteringar har dialog också förts med bl.a. Järva och Hägersten-Älvsjö stadsdelsförvaltningar om bland annat rådgivning kring energieffektivisering. Även om dessa insatser inte pekas ut som strategiska prioriteringar i respektive stadsdelsnämnds *Underlag för budget 2026 med inriktning 2027-2028* kommer dialog kring möjliga gemensamma insatser fortsätta. Miljöförvaltningen har också fört dialog med Hägersten-Älvsjö stadsdelsförvaltning om stadsdelsnämndens strategiska prioritering kopplat till delningsinitiativ. Där är miljö- och hälsoskyddsnämnden inte utpekad samarbetspart, men miljöförvaltningen är beredd att stötta stadsdelen i det fortsatta arbetet om så efterfrågas.

3 Planeringsförutsättningar för nämndens verksamhetsområden

3.1 Tillsyn och kontroll

Tillsyn enligt miljöbalken

Under de senaste åren har förvaltningen haft ett särskilt fokus på att skapa förutsättningar för att utveckla tillsynen inom kritiska områden. Hittills har huvudfokus varit illegal avfallshantering, utsläpp till vatten och förorenad mark. Dessa områden är omfattande och de spänner över en mängd olika typer av verksamheter. Det finns en historisk skuld från tidigare utsläppta föroreningar vilket medför att tillsynen behöver fortsätta att utveckla mer effektiva metoder för att åstadkomma färre utsläpp, förebygga illegal hantering och sanera förorenade områden. I Stockholm finns exempelvis ett tiotal nedlagda deponier som bl.a. riskerar läcka ut PFAS till omgivningen. Tillsynen av hur deponier hanteras och risker kopplade till dessa behöver utvecklas. Ny forskning visar även att anläggningar som innehåller köldmedier bidrar i mycket stor utsträckning till utsläpp av PFAS. Tillsynen av köldmedieanläggningar behöver därför utvecklas och intensifieras, vilket även väntas bidra till minskade utsläpp av fluorerade växthusgaser.

Konsumtion, byggande och rivning bidrar till ökade mängder avfall och massor, vilket kräver utökade tillsynsinsatser. I och med att kommunerna numera har ett ansvar att arbeta för att motverka våldfärd brottslighet är även detta ett område som successivt har utvecklats under de senaste åren och arbetet fortsätter intensifieras. Utvecklingen har även inneburit att organisationen för tillsyn enligt miljöbalken har vuxit de senaste åren. Förvaltningen ser att organisationen även fortsatt kan komma att behöva utökas, såvida inte en hårdare nedprioritering görs av tillsynsområden som ankommer på miljö- och hälsoskyddsnämnden att utföra. Oavsett om nedprioriteringar görs av vissa områden, utifrån en bedömning av risk och miljönytta, kommer förvaltningen fortsatt behöva prioritera områden med låg möjlighet till kostnadstäckning som samtidigt har stor miljö-, hälso- och samhällsnytta. Förvaltningen ser även ett behov av att fortsatt arbeta med innovation och digitalisering för att effektivisera

tillsynsprocesser, bland annat inom viktiga tillsynsområden såsom förskolor, skolor och vård- och omsorgsboenden. Ökad effektivisering frisätter också resurser som kan omprioriteras till andra områden.

Tillsynen av förorenad mark har under lång tid varit händelsestyrd för att kunna hantera de ärenden som genereras av ett högt exploateringsstryck. Det proaktiva arbetet med att utreda ansvar för samt inventering och riskklassificering av de mest förorenade områdena som inte är föremål för exploatering är viktigt. För att kunna söka statlig finansiering för att åtgärda ett område utan ansvarig part behöver en huvudman för åtgärden utses. I normalfallet är kommunen huvudman för ett bidragsfinansierat projekt. Det behövs ett förtydligande om vilken organisation i staden som ska axla huvudmannaskapet för att söka statlig finansiering för att åtgärda de mest förorenade ytorna i staden, såväl på stadens mark som på mark som ägs av annan part. För att öka åtgärdstakten när det gäller förorenade områden på stadens mark skulle centrala medel med fördel kunna avsättas.

Ett annat viktigt fokusområde är att fortsätta utveckla tillsynen utifrån bedömningsgrunderna för miljökvalitetsnormer för vatten, i syfte att minska tillflödet av föroreningar till stadens vattenförekomster. Att miljökvalitetsnormerna för vatten ska klaras är inte bara ett åtagande från Sverige gentemot EU, utan även en förutsättning enligt plan- och bygglagen för att nya detaljplaner ska godkännas och kunna genomföras. Det krävs ett omfattande arbete för att utveckla nya tillsynsmetoder, analysera möjliga vägar att driva ärenden juridiskt samt ta fram kunskapsunderlag och vägledning som kan ges till verksamhetsutövare. Den nationella tillsynstrategin, stadens handlingsplan för god vattenstatus och de lokala åtgärdsprogrammen för stadens vattenförekomster ligger till grund för utvecklingsarbetet.

I takt med tillkomsten av ytterligare skyddade naturområden i form av naturreservat och biotopskyddsområden kommer förvaltningens arbete med tillsyn av de tillkommande områdena successivt att öka.

För att uppnå en jämlik boendemiljö i hela staden så behöver miljö- och hälsoskyddsnämnden fortsatt prioritera den riktade bostadstillsynen. Fokus för den riktade bostadstillsynen är huvudsakligen flerbostadsbyggnader belägna i stadens fokusområden, men även flerbostadsbyggnader i andra områden är relevanta för tillsyn om nämnden fått indikation om en fastighetsägare som brister i sin egenkontroll. Nämnden behöver även fortsätta bedriva tillsyn på de centrumanläggningar där det finns misstankar om misskötsamhet hos fastighetsägaren. Denna tillsyn bidrar även till arbetet med att motverka välfärdsbrottslighet.

Kontroll enligt livsmedelslagstiftningen

Under 2025 ska utredningen *"En översyn av kontrollorganisationen och finansieringen av kontroll i livsmedelskedjan för att förenkla för företag"* lämna sitt betänkande och föreslå en ny organisation för hela kontrollen i livsmedelskedjan. Detta får påverkan på samtliga kommunala kontrollmyndigheter samt länsstyrelsen, Livsmedelsverket och Jordbruksverket. Förslaget kommer därmed även att påverka livsmedelskontrollen i Stockholm stad. Under de kommande åren kommer förvaltningen bevaka vad utredningen kommer fram till, och beroende på resultatet kan verksamheten behöva anpassas.

Arbetet med att utveckla kontrollen av livsmedelsfusk fortsätter. Under 2024 presenterades resultatet av utredningen *Stärkt offentlig kontroll för att upptäcka och motverka fusk i den jordbruksbaserade livsmedelskedjan* och denna föreslår att den planerade fuskkontrollen ska utföras av Livsmedelsverket. Den händelsestyrda fuskkontrollen behöver dock fortsatt utvecklas i kommunerna. I väntan på ett eventuellt förstatligande ska även planerad fuskkontroll utföras.

Tillsynens ekonomi

Antalet årsarbetskrafter för livsmedelskontrollen har de senaste åren legat på en stabil nivå, och förvaltningens bedömning är att inga större förändringar av antalet årsarbetskrafter kommer att ske de närmaste åren. Det som kan komma att påverka livsmedelskontrollens verksamhet framöver är dock utfallet av utredningen *”En översyn av kontrollorganisationen och finansieringen av kontroll i livsmedelskedjan för att förenkla för företag”*, som nämns ovan. Utredningen ska lämna sitt betänkande under 2025, så förvaltningen kan i dagsläget inte bedöma påverkan på den egna verksamheten.

Ökningen i årsarbetskrafter avseende miljöbalkstillsynen de senaste åren förklaras bl.a. av ökade satsningar kopplat till arbete med förorenad mark samt utökad tillsyn för att motverka välfärdsbrottslighet och annan organiserad brottslighet.

Årsarbetare inom miljöbalkstillsynen och livsmedelskontrollen

	VP 2024	VB 2024*	VP 2025*	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028
Miljöbalks- tillsyn	83,9	87,6*	88,8*	86,9	87,9	87,9
Livsmedel	43,0	51,5*	46,0*	42,0	42,0	42,0
Summa	126,9	139,0*	134,8*	128,9	129,9	129,9

*Avvikande beräkningsmetod, som även innefattade chefer och administratörer.

Utvecklingen av antalet årsarbetskrafter framgent är svårbedömd och påverkas av flera variabler, exempelvis stadens tillväxttakt och politiska prioriteringar. Mot bakgrund av de senaste årens budgetsatsningar samt fortsatt utveckling av tillsynen inom prioriterade områden är det dock troligt att antalet årsarbetare kommer att ligga på en något högre nivå under planperioden jämfört med de närmast föregående åren.

Planering och omfördelning av resurser mellan tillsynsområden görs enligt behovsutredningen för miljöbalkstillsynen och med beaktande av den nationella tillsynsstrategin.

Självfinansieringsgrad

Utfall 2024	Budget 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028
Miljöbalkstillsyn (MB)				
67,0 %	62,2 %	62,2 %	62,2 %	62,2 %
Livsmedelskontroll				
75,8 %	71,2 %	71,2	71,2	71,2
Total självfinansieringsgrad				
70,3 %	65,5 %	65,5 %	65,5 %	65,5 %

Förvaltningen gör årligen en genomgripande analys av tillsynens taxor, tidsbegreppet och tidredovisningen och har genom detta en god tillämpning av självkostnadsprincipen inom såväl miljöbalkens tillsynsområden som livsmedelskontrollen. För förvaltningen som helhet har självfinansieringsgraden ökat från 44 procent 2006 till cirka 70 procent i utfall för 2024.

Självfinansieringsgraden varierar naturligt mellan åren beroende på tillsynsbehovet. I budgeten för 2025 fick miljö- och hälsoskyddsnämnden ett minskat intäktskrav för stärkt tillsyn inom områden med låg möjlighet till kostnadstäckning som samtidigt har stor miljö-, hälso- och samhällsnytta.

Självfinansieringsgraden för 2024 blev osedvanligt hög, till följd av ett ekonomiskt överskott där intäkterna hamnade i princip i nivå med budget samtidigt som kostnaderna blev avsevärt lägre. I verksamhetsplan 2025 och plan för åren 2026-2028 beräknas självfinansieringsgraden för nämnden fortsatt ligga på 65,5 procent, d.v.s. lägre än utfallet för 2024, vilket också är i linje med det minskade intäktskravet. Det är angeläget att den minskning av nämndens intäktskrav som gjordes i 2025 års budget bibehålls under ett antal år framåt i tiden, för att möjliggöra fortsatt arbete inom prioriterade områden.

I den årligt återkommande jämförelsen mellan miljöförvaltningar i Stockholms län, där 2023 är det senast redovisade året, framgår att Stockholms miljöförvaltning har en fortsatt hög självkostnadsfinansiering både vad gäller tillsyn enligt miljöbalken och kontroll enligt livsmedelslagstiftningen. Tillsynsområden har olika självfinansieringsgrad och det är viktigt att insatserna styrs av behov och miljönytta, inte enbart av finansieringsgrad.

I april 2022 flyttade förvaltningen tillbaka till nyrenoverade lokaler i Tekniska nämndhuset och kontorshyran ökade i och med detta. 2024 försvann också en hyresrabatt på 1,4 mnkr. Ökningen av lokalkostnaderna påverkar förvaltningens självfinansieringsgrad negativt eftersom inte all tillsyn är debiterbar och lokalkostnaderna utgör en del av de gemensamma overheadkostnaderna.

Förvaltningen arbetar aktivt för att bibehålla en hög självfinansieringsgrad. Även om förvaltningens självfinansieringsgrad framöver prognosticeras ligga på en något lägre nivå jämfört med 2024 så ligger självfinansieringsgraden på en hög nivå i jämförelse med andra kommuner.

3.2 Miljöövervakning samt projekt- och programverksamhet

Energi- och klimatarbete

Direktivet om byggnadens energiprestanda (EPBD) har omarbetats och senast den 11 oktober 2025 ska Energieffektivitetsdirektivet vara infört i svensk lagstiftning. Dessa regleringar skärper kraven kring energieffektivisering i hela samhället, inte minst i bostäder och kommersiella fastigheter. Energifrågan har under de senaste åren vidgats till att röra inte bara effektivitet och förbrukning i enskilda byggnader, utan också t.ex. tariffoptimering och fördelningen av elförbrukning över dygnet. Omvärldsläget ställer dessutom större krav på planering för och investeringar i energiberedskap, speciellt kopplat till kritiska beroenden. Behovet av stöd till bostadsrättsföreningar och villaägare från energi- och klimatrådgivningen kommer vara fortsatt stort. Behovet av samordning, kunskapsdelning och kvalificerat stadsövergripande stöd inom energiområdet bedöms därför öka framöver. Förvaltningen kommer också fortsättningsvis behöva utgöra ett viktigt stöd i stadens samlade arbete på området. Den statliga finansieringen för förvaltningens energirådgivning har sänkts med 20 procent för 2025 och bedöms minska ytterligare kommande år. Förvaltningen ser över om det går att omprioritera inom befintlig verksamhet för att klara av minskade intäkter, men det går inte att utesluta att det på sikt krävs en förstärkning av resurser för att klara av efterfrågan.

Stadens klimatarbete genom EU:s *Climate City Contract* och inte minst stadens klimathandlingsplan tar ett väsentligt bredare grepp om klimatfrågan än tidigare, genom stadens mål att halvera utsläppen från konsumtionen och fokus på en rättvis klimatomställning. Fler verksamheter inom staden berörs i högre grad än tidigare av klimathandlingsplanens åtgärder, inte minst stadsdelsförvaltningarna. Verksamhetsområden som kommer att beröras i högre grad är exempelvis utbildning, vård och omsorg. En absolut förutsättning för att nå målen är att intern kompetens och resurser även byggs upp hos ansvariga verksamheter som ska genomföra åtgärderna. Strategiskt utvalda externfinansierade projekt och samarbeten kan fungera som viktiga möjliggörare för att utveckla och demonstrera arbetssätt och metoder. De höjda ambitionerna i klimatarbetet kommer att ställa nya krav på metoder för mätning och uppföljning, samt i flertalet verksamheter kräva omfattande förändringar i arbetssätt och inköpsprocesser. Miljöförvaltningen kommer här att spela en viktig roll för att säkerställa gemensam kunskapsdelning och metodutveckling för hela staden. Metoder och rutiner för att kvantifiera konsumtionsbaserade utsläpp och integrera dem i ordinarie rapportering behöver tas fram. Med hänsyn till ovanstående ser förvaltningen ett ökat behov av förvaltningens stöd, både i genomförande och i uppföljning relativt tidigare klimathandlingsplaner.

Miljöfrågor i fysisk planering

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har en viktig roll i arbetet med att bygga Stockholm som en hållbart växande stad. Genom förtätningen av staden blir frågor kring en god inom- och utomhusmiljö allt mer komplexa. Miljöförvaltningen bidrar med kompetens dels genom deltagande i planprocesser, dels genom att ansvara för eller delta i arbetet med att ta fram underlagsmaterial, strategier och handlingsplaner samt genom miljöövervakning. Förvaltningen ser en kontinuerlig utveckling av arbetet med miljöfrågor i fysisk planering

som exempelvis vattenkvalitet, förorenad mark, masshantering, luftkvalitet, buller, naturvärden, klimatpåverkan, klimatanpassning och tillgången till grönområden för rekreation.

För att stärka den biologiska mångfalden samtidigt som staden växer behöver ianspråktagande av grönområden kompenseras. Arbetet med ekologisk kompensation i stadsutvecklingsprocessen behöver utvecklas och bli en än mer integrerad del i stadens ordinarie rutiner i exploateringsprojekt.

Arbetet med att ta fram en ny översiktsplan påbörjas under 2025. Översiktsplanen är ett viktigt strategiskt dokument för att nå målsättningarna i stadens miljöprogram. I den fortsatta processen är det viktigt med samverkan mellan förvaltningarna för att integrera miljöprogrammets intentioner i den strategiska planeringen.

Vattenarbete

Arbetet med vattenförvaltning i staden ska bland annat bidra till att mål 6 (*Rent vatten och sanitet för alla*) och mål 14 (*Hav och marina resurser*) i Agenda 2030 kan uppnås, och framförallt till att miljökvalitetsnormerna för vatten kan följas. Förvaltningen har arbetat med framtagande av lokala åtgärdsprogram (LÅP) för stadens sjöar, vattendrag och kustvatten samt verkat för ett ökat genomförande av åtgärder i samverkan med övriga berörda tekniska förvaltningar, stadsdelsförvaltningarna, Stockholm Vatten och Avfall AB samt Stockholms hamnar.

För att miljökvalitetsnormerna för vatten ska kunna följas behöver arbetet med att vidta åtgärder enligt de lokala åtgärdsprogrammen fortsatt prioriteras inom stadens ordinarie verksamhet. Även utökad samverkan i arbetet med vattenförvaltning, klimatanpassning och biologisk mångfald behövs. Trafiknämnden och Stockholm Vatten och Avfall AB har i uppdrag att ta fram investeringsprogram för genomförande av åtgärderna i de lokala åtgärdsprogrammen. Förvaltningen ser även ett behov av att fördjupa kunskapen om biologisk mångfald och värdefulla habitat i vatten för att den blågröna infrastrukturen ska kunna värnas och för att säkerställa att miljökvalitetsnormerna för vatten kan följas. I och med en ökad genomförandetakt och behov av utökad samverkan de kommande åren kommer efterfrågan på miljöförvaltningens stöd och expertkompetens att öka.

Huvuddelen av de mest förorenade områdena på stadens mark utgörs av båtuppställningsplatser. Miljöförvaltningen samverkar med exploateringskontoret och idrottsförvaltningen för att ta fram en metod för hur staden ska ta sig an den förorenade marken på de båtuppställningsplatser där staden äger marken. Arbetet är viktigt för att staden ska kunna följa miljökvalitetsnormerna för vatten och för att möjliggöra ett annat nyttjande av marken.

För att miljöövervakningen av miljögifter och ekologiska kvalitetsfaktorer ska kunna fortsätta utgöra grund för klassificering av status, uppföljning av genomförda åtgärder samt ge underlag för stadens planarbete behöver insatserna öka både tidsmässigt och rumsligt. Förvaltningen behöver också utöka insatserna för källspårning av prioriterade ämnen så som PFAS. Förvaltningen behöver också utveckla arbetsmetoder vid nyttjande av befintlig data

och information som ett stöd för vidare källspårning.

Arbete med biologisk mångfald, natur och ekosystemtjänster

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har en viktig uppgift i att skapa förutsättningar för ett strategiskt och framtidsyftande arbete för att stärka den biologiska mångfalden i staden. En livskraftig och rik biologisk mångfald är en förutsättning för att klara omställningen till ett förändrat klimat. För att säkerställa att den biologiska mångfalden stärks samtidigt som staden utvecklas behövs ett fortsatt arbete med strategiska prioriteringar, uppföljning och övervakning, riktad naturvårdsskötsel, restaurering av mark, stärkt skydd och ekologisk kompensation. Arbetet med åtgärderna i de stadsdelsvisa åtgärdsförslagen för biologisk mångfald behöver fortsätta. Det är viktigt att de åtgärder som redan genomförts fortsatt sköts så att de funktioner och värden som den initiala åtgärden syftade till bibehålls och utvecklas. Staden behöver satsa på åtgärder som bidrar till flera nyttor samtidigt, t.ex. vattenrening, fördröjning av skyfall, biologisk mångfald och rekreation.

Under 2024 antogs EU:s förordning om restaurering av natur (EU 2024/1991). Förordningen innebär att skadad natur ska restaureras i alla medlemsstater. Den innehåller bindande mål för restaurering av ekosystem, naturtyper och arter, med delmål för 2030, 2040 och 2050. Målen gäller många olika naturtyper och arter, både i havet, på land och i sötvatten. En nationell restaureringsplan är under framtagande. För att staden ska kunna möta förordningens mål och intentioner behöver frågor om lämpliga områden för restaurering samt åtgärder för skyddade och skyddsvärda arter beaktas inom ramen för arbetet med en ny översiktsplan samt i processerna kring att skydda naturområden.

Arbetet med skydd av natur är en viktig del i att säkerställa en långsiktigt robust grönstruktur och en hållbar stadsutveckling. Staden har kommit långt i att skydda landmiljöer, även om arbete fortfarande återstår. Framåt behöver ytterligare fokus läggas på att skydda stadens värdefulla vattenmiljöer. I arbetet med en strategi för skydd av natur har det framkommit att det finns ett behov av bättre kunskapsunderlag om naturvärden i stadens vattenmiljöer. Naturvärdesinventeringar behöver genomföras och på sikt behöver även skötselplaner för värdefulla områden i vatten tas fram.

Mot bakgrund av de eventuella förändringarna i lagstiftningen avseende strandskyddet (lagrådsremissen *Lättnader i strandskyddet – ett första steg*) samt den stora efterfrågan på att tillgängliggöra stränder för strandnära vistelse med bryggor, bad- och bastuanläggningar finns ett behov av en samlad strategi för stadens stränder utifrån ekologiska och rekreativa kvaliteter.

Arbetet med att ta fram en modell för att stärka den biologiska mångfalden i staden som helhet är påbörjat. Modellen syftar till att beskriva en process för hur staden kan arbeta med att mer systematiskt stärka de blågröna sambanden. Många åtgärder görs redan idag inom ramen för såväl exploatering, investering, drift och skötsel. Det kommer att finnas ett ökat behov av att ta fram samlad geografisk data om utförda åtgärder för att möjliggöra riktade insatser och förstärkningsåtgärder där de ger mest effekt.

Arbetet med stadens träd och krontäckningsgrad tar steg framåt. Staden har som mål att uppnå en krontäckningsgrad om 30 procent i områden som löper risk för värmeöeffekter.

Framtagande av en trädpolicy samt tillkomsten av en trädstrateg är viktiga delar i arbetet. För att ytterligare stärka arbetet med stadens träd som en del i den gröna infrastrukturen behöver trädens värden utifrån såväl estetiska, ekologiska och klimatismildrande aspekter vägas samman. Idag hanteras data avseende träd i flera olika databaser och IT-miljöer. En gemensam träd databas skulle med fördel kunna arbetas fram i samverkan mellan berörda förvaltningar.

Resurseffektivitet och cirkularitet

Arbete med resurseffektivitet och cirkulära materialflöden kommer att bli avgörande för att nå stadens mål. Mål och åtgärder berör verksamheter i staden som inte tidigare omfattats av stadens miljö- och klimatarbete i någon större utsträckning. Verksamheter inom bland annat utbildning, vård och omsorg samt verksamhetsområden inom stadsdelarnämndernas ansvarsområden kommer att behöva bygga upp kompetens och ges tillräckliga resurser när de självständigt ska driva egen förändring.

Utifrån uppdrag i kommunfullmäktiges budget inrättade miljöförvaltningen 2023 ett centrum för cirkularitet. Centrumet är en stödverksamhet inom resurseffektivitet för stadens förvaltningar och bolag. Förvaltningen har sedan inrättandet prioriterat stora materialflöden såsom hållbar plastanvändning och cirkulärt byggande, samt miljö- och klimatkrav vid inköp och upphandling. Själva omställningen präglas av långa ledtider, och kräver kontinuitet och uthållighet. Utöver plast och byggmaterial har under 2024 och 2025 en tillfällig förstärkning gjorts för möbler, elektronik och textilier (särskilt utpekade av EU för att öka resurseffektiviteten). För att säkerställa långsiktigheten i arbetet behöver den tillfälliga resursen permanentas, eftersom arbetet kommer behöva fortsätta under flera år framåt.

Det behövs även starkare styrning kring hur varor och material ska avyttras för att främja återbruk framför materialåtervinning eller förbränning. Staden har jämförelsevis gedigna program, processer, vägledningar, nätverk och roller för inköp, men det saknas motsvarande detaljeringsnivå för avyttring och avfallshantering. Detta behöver stegvis byggas upp för att möjliggöra stadens cirkulära omställning. Efterfrågan på stöd från förvaltningen väntas öka i takt med ökad styrning på området.

Ökad resurseffektivitet, ett ökat inslag av återbruk och slutna kretslopp är en nyckelfaktor för att klimatomställningen ska lyckas. Genom att demonstrera fungerande arbetssätt i den egna verksamheten och styra inköp mot cirkularitet kan staden påverka samhällets övriga aktörer i rätt riktning. Den återbruksverksamhet som nu etableras under ledning av serviceförvaltningen behöver ges långsiktigt stabila ekonomiska förutsättningar. Det finns ett stort intresse för frågorna i framförallt byggbranschen, men bindande regleringar saknas. På regional nivå samverkar förvaltningen med andra aktörer för att planera för och stimulera etableringen av ett återbruk för stora stomdelar. För att staden ska komma vidare är det fortsatt viktigt med det pågående samarbetet med Klimatarena Stockholm och kommande gemensamt arbete med parterna i miljö- och samhällsbyggnadsrådet. Staden saknar egen rådighet, och är beroende av flera andra aktörer för att få till stånd ett regionalt återbruk. Vidare behövs framtagande av affärsmodell, tekniska krav, rutiner för kvalitetssäkring och

plats för tillskapande av en regional återbruksdepå för byggmaterial.

Kemikaliearbete

Staden har länge arbetat mot målet om ett giftfritt Stockholm, ett mål som avspeglar det nationella miljö kvalitetsmålet *Giftfri miljö*, och sedermera även EU:s ”Kemikaliestrategi för hållbarhet – på väg mot en giftfri miljö” från 2020. I budget för 2025 uttrycks att ”2030 ska staden vara fri från skadliga, svärnedbrytbara och hormonstörande ämnen” och ”Stockholm vara en föregångskommun och utreda i syfte att införa ett stopp för inköp av produkter som innehåller PFAS, ftalater och bisfenoler, samt fasa ut produkter och material som idag finns staden”. Eftersom användningen av sådana ämnen är utbredd och det dessutom i många fall saknas kunskap om deras förekomst är detta en omfattande utmaning som kräver långsiktighet och kontinuitet i arbetet.

Ett förslag till en ny kemikalieplan har tagits fram, där det fortsatta arbetet inom olika verksamhetsområden med att nå dessa mål beskrivs. Miljöförvaltningen arbetar också med att kartlägga var de utpekade oönskade ämnesgrupperna finns, hur lätt eller svårt det är att undvika dem och hur verksamheterna kan arbeta konkret för att fasa ut produkter med oönskade ämnen. Under åren som kommer ska mer preciserade åtgärder tas fram kring vilka varor och kemiska produkter som bör undvikas och var det behövs utveckling. För att få genomslag för dessa åtgärder finns behov av ett långsiktigt uppdrag till berörda nämnder att identifiera, prioritera och genomföra konkreta åtgärder för att fasa ut PFAS, bisfenoler och ftalater (och andra oönskade kemikalier).

De senaste åren har ett flertal vägledningar som bland annat adresserar kemikaliefrågan tagits fram för olika verksamheter i staden; förskolor, skolor, äldreboenden och kontor. I förslaget till ny kemikalieplan nämns att vägledningar för gymnasieskolan och vuxenutbildningar kommer att tas fram. Fokus för staden framöver bör vara att implementera befintliga och kommande vägledningar. I flera fall kommuniceras kemikaliefrågan alltmer tillsammans med andra frågor som resurseffektivitet, klimat och hållbar plastanvändning för att underlätta för målgrupperna.

Kemikaliearbetet förutsätter att berörda genomförandeorganisationer har förutsättningar att genomföra det som kemikalieplanen och tillhörande vägledningar pekar på. Det behöver också finnas ansvariga i verksamheterna som kan se till att åtgärder genomförs. Förvaltningen kan konstatera att där det finns sådana ansvariga går genomförandet av åtgärderna snabbt. Även skolor skulle behöva dedikerade medel för åtgärder enligt vägledningen för kemikaliesmart skola och fritidshem, motsvarande de medel som finns för förskolor.

Byggande och anläggande förvaltningar och bolag har uttryckt ett behov av att få hjälp med uppföljning av ställda kemikaliekrav genom platsbesök och gemensamma kontrollpunkter. Idag arbetar olika verksamheter i staden oberoende av varandra och i varierande grad med detta vilket skapar merarbete både för staden och för leverantörerna.

Övervakning av luftkvalitet

I oktober 2024 antog EU ett nytt luftkvalitetsdirektiv med nya normer för luftkvalitet som ska uppfyllas senast 2030. Vid revideringen har man skärpt flera av de föroreningsnivåer som tillåts i utomhusluft. För Stockholms del kommer det att vara normen för partiklar, PM10, som är den största utmaningen att klara.

Det nya direktivet innehåller hårdare krav på mätningar, vilket inverkar på såväl antalet stationer som den geografiska fördelningen. Förslaget innehåller krav på mätning av ultrafina partiklar och sotpartiklar i Sverige. I dagsläget är det oklart var dessa mätstationer ska placeras och om det ska finansieras av stat eller kommun. Stockholms mätinstrument uppfyller i dagsläget inte kraven som ställs för mätning av ultrafina partiklar och de utökade kraven på kvalitetsarbete och tidstäckning kommer innebära mer tidskrävande mätrutiner. I det nya direktivet har även kraven på luftkvalitetsmodellering utökats, förstärkts och förtydligats. I Stockholm sker i dagsläget luftkvalitetsmodellering, men för att möta de nya föreslagna kraven behöver troligtvis mer modellberäkningar utföras och metodiken modifieras. Vidare föreslås vissa ändringar i förhållande till nuvarande direktiv vad gäller åtgärdsplaner. Ändringarna syftar till att öka luftkvalitetsplanernas effektivitet och att säkerställa att luftkvalitetsnormerna uppfylls så snart som möjligt.

Det är ännu för tidigt att bedöma vilka effekter dessa förändringar får på förvaltningens verksamhet då det beror på hur direktivet kommer implementeras i svensk lagstiftning. Naturvårdsverket har fått i uppdrag från regeringen att ta fram förslag till hur detta ska ske. Uppdraget ska delredovisas senast den 30 maj 2025 och slutredovisas den 30 november 2025. De nya kraven ska vara genomförda i svensk lagstiftning senast den 11 december 2026.

Hållbara transporter samt transportsektorns miljöpåverkan

Det är en stor utmaning att minska trafikens miljöpåverkan. Stadens arbete med elektrifiering, transporteffektivitet och mobilitet behöver därför fortsätta.

Miljö- och klimatkrav vid upphandling är ett viktigt och kraftfullt styrmedel vid omställning av transportsektorn. För att klara målet om en fossilfri organisation 2030 behöver alla upphandlingar med fordon, drivmedel och transporter ha långtgående krav om fossilfrihet. Förvaltningen ser en ökad efterfrågan på stöd i upphandlingar av fordon, drivmedel, transporttjänster och entreprenader. Arbetet skulle kunna underlättas vid en ökad samordning och centralupphandling. Mot den bakgrunden bör staden se över vilka avtal som ska vara centralupphandlade i syfte att underlätta uppföljningen av avtal samt för att inkludera lämpliga miljö- och klimatkrav. Fler gemensamma eller centralupphandlade transporttjänster skulle även underlätta uppfyllande av Clean Vehicle Directive (CVD) som kräver att alla genomförda upphandlingar inom transportsektorn de senaste fem åren redovisas till Transportstyrelsen senast den 1 februari 2026.

Trafiknämnden har samordningsansvar för elektrifieringen inom transportsektorn. Samordningsgruppen har identifierat att snabbbladdning för lätta fordon, tunga fordon och arbetsmaskiner bättre måste tas omhand i stadens strategiska planering av markanvändning och i exploateringsprocessen. Detta kopplar även an till EU-direktivet AFIR (Alternative Fuel

Infrastructure Directive) som antogs 2023 och som anger hur mycket laddinfrastruktur och vätgastankstationer som behöver finnas längs större trafikleder. I dagsläget finns det ingen gemensam planering inom staden rörande hur detta kan tillgodoses. Förvaltningen förordar därför att stadsbyggnadskontoret, exploateringskontoret, miljöförvaltningen och trafikkontoret ges ett gemensamt uppdrag att kvantifiera framtida efterfrågan av snabbladdning sett till prognoser om framtida fordonsflotta och laddmönster, identifiera lämpliga typplatser för snabbladdning och vätgastankstationer och vita fläckar i stadens hela geografi där snabbladdning saknas, samt ta fram en inriktning och plan för hur och när dessa anspråk på bästa sätt kan tillgodoses i relevanta processer som rör framtida markanvändning (översiktsplan, exploateringsprocess, etc.).

Internationellt, nationellt och regionalt samarbete inklusive projektarbete

Förvaltningen medverkar i ett flertal internationella och nationella nätverk, projekt och samarbeten inom nämndens verksamhetsområden. Miljöförvaltningen behöver fortsatt aktivt söka samarbete med andra städer, universitet/högskolor och näringsliv, både nationellt och internationellt, i syfte att ta del av den senaste forskningen, utveckla nätverk, driva innovation samt öka användningen och förståelsen av AI och maskininläring.

Externfinansierade projekt stärker stadens förmåga att uppnå miljö- och klimatmål. Förvaltningen upplever att konkurrensen om extern projektfinansiering hårdnat under senare år. Därför krävs noggranna strategiska överväganden innan beslut tas om att avsätta resurser för att ansöka om projektmedel, liksom säkerställande av förankring på ledningsnivå om deltagande hos andra verksamheter.

Staden som helhet behöver också stärka sin förmåga att söka extern finansiering, både statlig finansiering och finansiering från EU, då externfinansierade projekt blir viktiga som stöd i stadens arbete när konjunkturläget medför ett svårare ekonomiskt läge. Det stadscentrala stödet kopplat till att söka extern finansiering behöver utvecklas till att vara ett mer operativt stöd som omfattar såväl internationella som nationella medel. Det behöver även tydligare klargöras på vilket sätt ökad extern finansiering till välfärdsförvaltningarna och stadens stadsdelar kan möjliggöras. Samverkan inom staden och med externa parter inom ramen för externfinansierade projekt är viktigt för att gemensamt kunna testa och utveckla arbetssätt och innovativa åtgärder.

Innovation, digitalisering och effektiva arbetssätt

Miljöförvaltningen arbetar med löpande utvecklingsarbete utifrån stadens kvalitetsprogram samt förvaltningens utvecklingsplan för verksamhetsutveckling med stöd av digitalisering. Planen innehåller både kortsiktiga och långsiktiga mål inom t.ex. digitala verktyg, tillgängliggörande av data, automatisering och AI samt utveckling av nya e-tjänster. Syftet är att öka nyttjandet av digitaliseringens möjligheter och främja innovativa och kostnadseffektiva lösningar. Digitala lösningar som sätter människan i centrum kommer att leda till nya möjligheter för företag likväl som för stadens verksamheter. Lösningarna kan främja ett öppet och demokratiskt samhälle och en livskraftig och hållbar ekonomi, och samtidigt bidra till att bekämpa klimatförändringarna och underlätta den gröna omställningen.

Med ökade krav och komplexitet utgör också digitalisering en förutsättning för att möta dessa krav vilket innebär en fokusering på att förenkla för stockholmare, verksamhetsutövare likväl som för den egna verksamheten.

Samverkan med stadsledningskontoret såväl som med övriga förvaltningar och bolag samt externa parter är avgörande för att nå framgång i utvecklingsarbetet. Arbetet måste bedrivas långsiktigt eftersom det ställer krav på allt ifrån förändrade arbetssätt, regelverk och ny teknik. Förvaltningens arbete fokuserar huvudsakligen på tre insatsområden den närmaste femårsperioden;

- **Datahantering.**
Förflyttning inom området har starka beroenden till stadens kommande gemensamma geodataplattform för att möjliggöra ökad datadelning inom (delad data) och utanför (öppen data) staden. Insatsområdet avser att stärka förvaltningens och stadens förmåga till informationsdelning och återanvändning av data samt förenkla förvaltning av data. Miljöförvaltningen avser även att fortsatt öka ambitionen i antalet datamängder som publiceras. Ökad datadelning skapar möjligheter för bättre stöd i t.ex. tillsyns- och tillståndprocesser och i förlängningen tillämpningar till stöd för brottsbekämpning. Behovet av resurs- och kompetensförstärkning inom området bedöms växa markant under kommande period, t.ex. avseende att genomföra dataanalyser, skapa visualiseringar och förvalta och tillgängliggöra data.
- **E-Tjänster, automation och AI.**
Genom att nyttja ny digital teknik och tillämpa det på förvaltningens processer inom såväl administration som tillsyn och datahantering ökar värdet av förvaltningens information samtidigt som tid frigörs till mer värdeskapande arbete. Att handläggare kan lägga mer tid på värdeskapande arbete är också ett sätt att möta kommande utmaningar avseende kompetensförsörjningen. En viktig del är också fortsatt utveckling av digital tillgänglighet genom att tillskapa digitala tjänster för verksamhetsutövare och stockholmare.
- **Digitalt stöd vid tillsyn och inspektioner.**
Insatsområdet handlar om att förenkla både för företagare och för förvaltningen genom att använda digital teknik som möjliggör effektivare informationshantering, enklare processer och ökad rättssäkerhet. Under perioden kommer detta också möjliggöra förbättrat stöd för uppföljning och planering tack vare ökad tillgång till data.

Samtliga fokusområden strävar efter att möta ökad komplexitet genom att åstadkomma förenklingar såväl som ökad säkerhet och kvalitet i förvaltningen data- och informationshantering.

3.3 Kommunikation

Miljöförvaltningens kommunikation vänder sig i första hand till övriga staden, näringsliv, civilsamhälle och invånare. Kommunikationen ska underlätta för dessa målgrupper att öka kunskapen om vilka egna insatser som är möjliga att göra, öka förståelsen om innebörden av

regelverk och styrande dokument samt öka engagemang och därmed bidra till att påskynda takten i genomförandet av miljö- och klimatarbetet.

De senaste åren har miljöförvaltningen haft ett ökat fokus på kommunikation riktad till övriga staden för att underlätta implementering av miljöprogrammets handlingsplaner. Den fokuseringen behöver fortsätta. Exempel på insatser är utbildningar/seminarier och metodstöd för minskning av engångsartiklar i verksamheter (tjänstedesign). De medel som miljöförvaltningen fått för metoder, verktyg och kommunikation för genomförande av miljöprogram och handlingsplaner under 2025 och 2026 behöver kvarstå även efter denna period.

Initiering, planering och genomförande av insatserna sker ofta i samverkan med stadsledningskontoret, trafikkontoret och Stockholm vatten och avfall AB, som tillsammans med miljöförvaltningen har ett samordnande uppdrag för kommunikation kring stadens miljö- och klimatarbete. För att arbetet ska bli långsiktigt och effektivt behöver de delar av staden som sedan står för genomförandet av insatserna under 2026-2028 ha en tydlig och utpekad roll samt resurser för implementering.

Miljöförvaltningen har även en viktig roll i att utveckla metodstöd för involvering och delaktighet av civilsamhälle och lokalt näringsliv för minskat klimatavtryck och ökad hälsa. Resurser för det arbetet finns fram till april 2026, vilket bedöms vara tillräckligt. En del i arbetet är att utreda vilken roll miljöförvaltningen och övriga staden fortsatt ska ha i arbetet. En preliminär analys är att lokalt näringsliv och civilsamhälle fortsatt behöver uppmuntras att arbeta med frågorna och att staden bör ha en roll att stötta med direkt eller indirekt finansiering, exempelvis med att söka medel.

Miljöförvaltningen har mångårig vana av att jobba med kampanjer och webbinformation riktad till invånare. Den planerade inriktningen framöver är att inte arbeta med kortsiktiga kampanjer utan arbeta långsiktigt inom olika nyckelområden där invånares engagemang är nödvändigt. Det innebär att resurser fortsatt behöver läggas på att lära mer om målgrupper och att pröva fler metoder för att lyssna in och för att nå ut och engagera. Förvaltningen behöver öka fokus på metoder som påtagligt når de grupper där förändring bedöms möjlig och där förändringen skulle innebära en betydande effekt för minskat klimatavtryck. Arbetet har tydliga kopplingar till Agenda 2030 och målet ”Hållbar produktion och konsumtion”. Stadsdelarnas resurser till involvering i arbetet, lokal anpassning, spridning och förvaltning av insatserna är avgörande för att insatserna ska lyckas och skalas upp. Stadsdelarna behöver även få en utpekad och tydlig roll i arbetet.

3.4 Strategiska personalfrågor

För att fullgöra uppdrag och nå uppsatta mål, samt stödja resten av staden i klimatomställningen behöver förvaltningens specialistkompetens hålla en fortsatt hög nivå. Genom individuella utvecklingsplaner, gemensam kompetensutveckling och samverkan mellan verksamhetsområdena skapas förutsättningar för en lärande organisation.

Efterfrågan på kompetens inom miljö-, klimat- och hälsoskyddsområdet ökar samtidigt som antalet studenter som söker sig till relevanta utbildningar minskar. Även inom vissa

specialistområden blir det allt svårare att rekrytera och behålla kritiska kompetenser då efterfrågan på marknaden är stor, både inom näringsliv och inom offentlig sektor. Det finns därmed en utmaning i att säkerställa förvaltningens kompetensförsörjning på lång sikt. För att möta behovet förstärks samarbetet med universitet och högskolor genom exempelvis medverkan i programråd såväl som en nystartad arbetsintegrerad utbildning för miljö- och hälsoskyddsinspektörer. Arbetet med att stärka arbetsgivarvarumärket fortsätter samtidigt som att aktiviteter för att behålla och utveckla redan befintlig personal fortgår för att på så sätt minska rekryteringsbehoven. Den stora efterfrågan har också lett till ett högt löneläge som förvaltningen många gånger haft svårt att möta. Att fortsätta arbeta med förvaltningens lönepolitik är avgörande så att lönenivå och löneutveckling blir konkurrenskraftig och marknadsmässig.

Förvaltningens personalomsättning ligger fortsatt på en relativt låg nivå (6,7 procent 2024). Under den kommande treårsperioden står förvaltningen inför ett antal pensionsavgångar, varav några av dem innehar av förvaltningen identifierade kritiska kompetenser. Därför är det viktigt att förvaltningen fortsätter stärka det organisatoriska och kollegiala lärandet genom systematisk kompetensöverföring. Vidare bedriver förvaltningen bland annat ett aktivt friskvårdsarbete och arbetar med olika strategier för att öka attraktiviteten till förvaltningens yrkesområden. Förvaltningen har också goda resultat i stadens medarbetarenkät och tämligen låga sjuktal.

Förvaltningen ser att en viss utökning av de personella resurserna är önskvärt under den kommande treårsperioden, så att förvaltningen ska kunna leverera ett fullgott stöd till stadens verksamheter vid implementeringen av miljöprogrammet och tillhörande handlingsplaner samt för att kunna fortsätta utveckla tillsynsverksamheten. Viss rekrytering kan också behövas för att säkerställa relevant kompetens inom prioriterade områden, exempelvis inom förorenade områden och avfall. Även inom områdena cirkulär bygg- och anläggning, hållbara transporter, energi och klimat samt upphandling behövs kompetens. Krav på kompetens inom verksamhetsutveckling med stöd av digitalisering ökar successivt i takt med att processer och arbetssätt utvecklas med digitala verktyg. För att möta dessa behov behöver förvaltningen fortsatt utveckla kompetensen hos befintliga medarbetare, men också ta med dessa aspekter vid behovsanalys inför rekryteringar samt nyttja extern specialistkompetens strategiskt såväl som operativt.

4 Sammanfattande ekonomisk analys

Nämnden har tilldelats en nettobudget på 172,3 mnkr för 2025 (exklusive ansökan om budgetjustering). Sedan 2010 har nämndens nettobudget successivt utökats på grund av nya uppdrag från kommunfullmäktige samt att verksamheter som tidigare var projektfinansierade delvis har integrerats i nämndens ordinarie verksamhet, t.ex. klimatarbetet, Energicentrum, Kemikaliecentrum, vattenarbetet och arbete med miljöfordon.

Miljöförvaltningen är en personalintensiv verksamhet, där personalkostnader med bred marginal är den största kostnadsposten. Av förvaltningens knappt 300 mnkr i kostnader 2024 avsåg drygt 210 mnkr av dem lön och personalomkostnadspålägg för anställd personal. De

därefter största kostnadsposterna var konsultkostnader på cirka 24,5 mnkr, lokalkostnader på cirka 19 mnkr och IT- och telefonikostnader på cirka 13 mnkr. Förvaltningens verksamhet finansieras till lite mer än hälften av skattemedel. De största externa intäkterna är avgifter för miljöbalkstillsyn och livsmedelskontroll, som 2024 uppgick till cirka 108 mnkr.

Förvaltningen arbetar aktivt med att hitta möjligheter till extern finansiering, såsom projektbidrag från staten och EU. Ett flertal externt finansierade projekt avslutades under 2024, och fler kommer att avslutas under 2025. Nya ansökningar om extern finansiering är dock inskickade eller planerade, och några ansökningar har redan beviljats. Förvaltningen ser att extern finansiering och i synnerhet EU-projektmedel fortsatt kommer att utgöra en viktig del i finansiering av nämndens verksamhet. Det är dock tydligt att konkurrensen om extern projektfinansiering ökar. Finansieringstillskott via stadens centrala medelsreserv samt extern projektfinansiering har möjliggjort uppskalning och ökad utväxling av befintlig verksamhet.

Nämnden har effektiva och väletablerade verksamheter som har förutsättningar att leverera goda resultat. Detta har möjliggjorts inte minst genom temporära satsningar som sedan har integrerats permanent i ordinarie verksamhet. Inom tillsynen har processerna effektiviserats och fokus på produktionen förtydligats. Samordning av tillsynsbesök och bättre uppföljning har höjt tillsynens kvalitet, vilket skapar mervärde för stockholmarna.

I kommunfullmäktiges budget för 2025 erhöles medel för nedanstående områden där finansieringen upphör 2026 respektive 2027. Sammantaget medför detta kostnadsminskningar om 5,5 mnkr 2026 och ytterligare 10,5 mnkr 2026. Nedan preciseras de områden där finansiering upphör de kommande två åren.

Satsningar som upphör 2026:

- Förstärkning Centrum för cirkularitet - ökat fokus på plast och stora materialflöden: 2,0 mnkr
- Arbete mot välfärdsbrottslighet: 1,0 mnkr
- System för minskad plastanvändning inom staden: 0,5 mnkr
- Nya naturreservat och biotopskyddsområden: 1,0 mnkr
- Stöd till stadsdelsnämnderna i arbetet för biologisk mångfald: 1,0 mnkr

Satsningar som upphör 2027:

- Hållbara inköp och upphandling: 1,5 mnkr
- Arbeta med förorenade områden och PFAS: 4,0 mnkr
- Metoder, verktyg och kommunikation för genomförande av miljöprogram och handlingsplaner: 3,0 mnkr
- Klimatneutral byggsektor - förstärkning av centrum för cirkularitet: 2,0 mnkr

Flera av dessa satsningar, som enligt nuvarande plan upphör de kommande två åren, resulterar i aktiviteter med behov av att pågå under längre tid eller övergå i permanent verksamhet. Som ovan nämnts är miljöförvaltningen en personalintensiv verksamhet vilket innebär att satsningar inte sällan innebär utökning av personella resurser för att stärka kompetensen inom miljöförvaltningen och samtidigt förbättra stödet gentemot stadens övriga förvaltningar och bolag i prioriterade frågor. Långsiktig finansiering är en förutsättning för att kunna maximera

miljönyttan, samt för att gjorda investeringar i kunskapsuppbyggnad och metodutveckling ska kunna omsättas i de förändrade arbetssätt och samarbetsformer som är nödvändiga för att exempelvis miljöprogrammets mål ska kunna nås. Fortsatt finansiering kommer därför behövas för centrum för cirkularitet, för det stödjande arbetet inom inköp och upphandling samt för förvaltningens arbete med förorenade områden samt för att minska spridningen av PFAS.

På samma sätt är det nödvändigt att den minskning av förvaltningens intäktskrav som gjordes i 2025 års budget kopplat till tillsyn och kontroll kvarstår för att arbetet inom tillsynsområden med låg kostnadstäckning men hög miljö-, hälso- och samhällsnytta ska kunna fortsätta bedrivas i önskad omfattning. Miljöförvaltningen ser dock att det också vore önskvärt med fortsatta budgetsatsningar för arbetet med att motverka välfärdsbrottslighet och annan organiserad brottslighet, inte enbart för miljöförvaltningens del utan också för andra berörda förvaltningar i staden för att säkerställa att den samordnade tillsynen fortsatt ska kunna bedrivas effektivt.

Vid sidan av detta ser miljöförvaltningen också ett behov av ökade personella resurser för att kunna förstärka vissa verksamhetsområden. Det gäller en ytterligare resurs inom klimatberäkningar och analys för ett effektivt stöd i implementeringen av klimathandlingsplanen samt en resurs för att öka förvaltningens förmåga inom datahantering och dataanalys, vilket skapar nytta inom flera verksamhetsområden.

Nämndens taxor tar hänsyn till effektiviseringar inom tillsyns- och kontrollarbetet. Rationaliseringar har således beaktats i den mån verksamheten finansieras av tillsynsintäkter. Den lagstadgade tillsynsverksamheten är, som nämns ovan, inte fullt ut självfinansierad. Det innebär att nämndens nettokostnader ökar i takt med att staden växer och efterfrågan på kontrollinsatser inom miljöbalktillsyn och livsmedelskontroll ökar. För att upprätthålla en hög ambitionsnivå i nämndens arbete krävs därför stabil och långsiktig finansiering.

Förvaltningens lokalkostnader ökade i samband med återflytten till Tekniska nämndhuset i april 2022. Lokalhyran och andra lokalkostnader såsom FM-tjänster (reception-, städ- och lokalservice m.m.), garageplatser, el och värme beräknas 2025 att uppgå till knappt 19 mnkr. Lokalhyran indexuppräknas årligen. Ytterligare detaljer finns under avsnitt 4 *Lokalförsörjningsplan*.

Trots ökade lokalkostnader och införande av efterhandsdebitering inom livsmedelskontrollen, som ökar graden av administration, eftersträvar förvaltningen att bibehålla den höga självfinansieringsgraden. Det bör dock poängteras att efterhandsdebiteringen fyllt sitt syfte och möjliggjort ökad tydlighet gentemot verksamhetsutövare, som nu tydligare kan se sambandet mellan avgiften som debiteras och den kontroll som utförs.

4.1 Drift

Nämnden ser idag ett flertal områden som kan få inverkan på de ekonomiska förutsättningarna, men då omfattningen bedöms vara för oviss estimeras inga belopp för 2026-2028. Nedan följer några av de identifierade områden som innebär eller kan innebära ekonomiska konsekvenser för nämnden.

- Som framgår ovan minskar förvaltningens budgetutrymme fr.o.m. 2026 i takt med att temporära satsningar upphör. Detta påverkar nämnden då flera av dessa satsningar utgör längre åtaganden där full miljönytta inte kan uppnås enbart på ett fåtal år.
- Lönekostnadsökningar för de kommande åren är inte inräknade i tabellen ovan. Förvaltningens verksamhet är personalintensiv, vilket gör att medarbetarnas årliga lönerrevision innebär kostnadsökningar på flera miljoner kronor. Förvaltningen har idag också svårt att konkurrera lönemässigt inom flera befattningar.
- Staden står inför en omfattande omställning för att uppnå målen i miljöprogrammet. Miljöförvaltningen ansvarar för merparten av de stödresurser som kopplas till programmets mål och som används vid genomförandet av åtgärder enligt handlingsplanerna. Det pågående arbetet med att utveckla och anpassa förvaltningens stöd till både befintliga och nya genomförandeorganisationer behöver ges goda förutsättningar samt långsiktiga ramar för att bli framgångsrikt.
- Ett viktigt område inom digitalisering framöver är att stärka förmågan till informations- och datadelning, både internt och externt. Detta kan t.ex. förbättra insatser inom klimatarbetet och förebygga välfärdsbrottslighet.
- Med stadens uttalade fokus på upphandling och inköp som ett verktyg för att nå stadens mål behövs ett samlat arbete för att utveckla upphandlingsprocessen med avseende på hållbarhet. Miljöförvaltningens kompetens inom olika hållbarhetsområden i samverkan med stadens förvaltningar och bolag är en av förutsättningarna för att nå stadens hållbarhetsmål. I den nyligen antagna klimathandlingsplanen finns ett stort fokus på stadens inköps- och upphandlingsåtgärder och efterfrågan på stöd från miljöförvaltningens kompetens förväntas därför öka.
- Inom projekt- och programverksamheten sker förändringar som kan få ekonomisk betydelse. Det finns pågående projekt på miljöförvaltningen som avslutas under 2025 och de kommande åren. Förvaltningen skickar kontinuerligt in ansökningar för nya projekt och planerar att söka ytterligare externfinansiering kommande år. Konkurrensen om extern finansiering har ökat, inte minst för EU-bidrag, och det finns en risk att inte nå tillräcklig finansiering genom enkom externa bidrag. Om inte ytterligare extern finansiering beviljas kommer det att innebära ett betydande bortfall i externa intäkter.
- En stor utmaning är att kommunerna föreslås få fler tillsynsuppdrag utanför miljöbalkens område. Nya uppdrag kräver omställning och påverkar debiteringsgraden. Vissa nya uppdrag kan heller inte finansieras genom avgifter, såsom arbetet mot välfärdsbrottslighet, som är kostsamt samtidigt som det inte genererar några tillsynsintäkter.
- Arbetet med att fasa ut PFAS, bisfenoler, ftalater och andra miljö- och hälsoskadliga kemikalier är en komplex och långsiktig process som kräver både uthållighet och målmedvetenhet. För att framgångsrikt stödja stadens verksamheter i detta viktiga utfasningsarbete behövs fortsatta satsningar på noggranna utredningar samt material- och marknadsanalyser. Genom att kartlägga risker, identifiera säkrare alternativ och

förstå marknadens utbud kan staden fatta välgrundade beslut och driva utvecklingen mot en giftfri miljö.

- I oktober 2024 antog EU ett nytt luftkvalitetsdirektiv med skärpta normer som ska uppfyllas senast 2030. Direktivet ställer högre krav på mätningar, modellering av luftkvalitet, rapportering och åtgärdsplaner. Det är ännu för tidigt att bedöma hur dessa förändringar kommer att påverka miljöförvaltningens verksamhet och ekonomi, då mycket beror på hur direktivet implementeras i svensk lagstiftning. De nya kraven ska vara införda i svensk lag senast 11 december 2026.
- Under 2025 ska utredningen *"En översyn av kontrollorganisationen och finansieringen av kontroll i livsmedelskedjan för att förenkla för företag"* presentera sitt betänkande och föreslå en ny organisation för livsmedelskontrollen nationellt. Förslaget påverkar samtliga kommunala kontrollmyndigheter, länsstyrelsen, Livsmedelsverket och Jordbruksverket och får därmed konsekvenser även för livsmedelskontrollen i Stockholms stad. Förvaltningen kommer att bevaka vad utredningen kommer fram till och beroende på resultatet kan verksamheten behöva anpassas. De ekonomiska konsekvenserna är dock än så länge svåra att bedöma, och väntas i så fall först 2027.

4.2 Investeringar

Nämndens investeringar utgörs huvudsakligen av luftmätningssystem till enheten SLB-analys. De senaste åren har investeringsutgifterna uppgått till 1,0-1,3 mnkr per år. Nämnden ser ett behov av en årlig investeringsbudget på 1,3 mnkr under den aktuella planeringsperioden.

Utbyte av gamla mätinstrument för luftmätning behöver hållas på en rimlig nivå. Fortsatta investeringar i ett nytt system för datakommunikation genomförs under de nästkommande åren. Detta görs för att minska risken för mätdatabortfall och därmed höja driftsäkerheten. På sikt förväntas det även minska driftkostnaden. Förvaltningen anser dock att det är möjligt att genomföra ovanstående investeringar inom ramen för nuvarande investeringsbudget. Även utbytestakten av äldre instrument bedöms fortsatt vara hållbar.

4.3 Verksamhetsprojekt

Miljöförvaltningen har inga planerade större och strategiskt viktiga driftprojekt, d.v.s. projekt där kostnaderna bedöms överstiga 50 mnkr och som har en betydande påverkan på stadens ekonomi eller som berör frågor av strategisk vikt.

5 Lokalförsörjningsplan

Miljö- och hälsoskyddsnämndens lokalförsörjningsplan följer den disposition som föreskrivs i stadsledningskontorets anvisningar.

5.1 Sammanfattning

Lokalförsörjningsplanen är ett styrdokument för respektive nämnds kort- och långsiktiga arbete med lokalplanering, där nämndens totala behov av lokaler och planerade förändringar sammanställs. Nämndernas lokalförsörjningsplaner aggregeras till stadens övergripande lokalresursplan som årligen föreläggs kommunstyrelsen.

Miljöförvaltningen flyttade 2022 tillbaka till nyrenoverade lokaler i Tekniska nämndhuset, och delar nu kontorslokaler med bland andra de övriga tekniska förvaltningarna. Enligt beslut i fullmäktige ska förvaltningen fortsatt vara lokaliserad till Tekniska nämndhuset under överskådlig tid.

Inga ökningar av hyreskostnaderna, utöver normal årlig indexuppräknings, förväntas inom den kommande tioårsperioden.

5.2 Planeringsförutsättningar

Lokalerna i nya Tekniska nämndhuset är huvudsakligen inredda som flexkontor, det vill säga utan personliga platser. På detta sätt kan lokalerna lättare möta förändringar i personalstyrkan, och det finns även en större flexibilitet att dela på ytor mellan förvaltningarna i huset.

Miljöförvaltningen har idag 195 arbetsplatser för cirka 275 medarbetare, och ser inga behov av större förändringar under planeringsperioden.

5.3 Bedömd hyreskostnadsutveckling

Lokalkostnaden för förvaltningen är cirka 16,3 mnkr för 2025. Inga ökningar, utöver normal årlig indexuppräknings, förväntas inom den kommande tioårsperioden.

Till detta kommer kostnader för gemensamma FM-tjänster (reception, städ, lokalservice etc.) på 3,6 mnkr/år, hyra för garageplatser 0,4 mnkr/år samt tilläggshyra för möbler etc. under perioden 2023-2033 på 1,0 mnkr/år.

Liksom tidigare finansieras hyreskostnaderna av intäkter för utförd tillsverksamhet samt av befintlig rambudget.

5.4 Samverkan

Miljöförvaltningen delar kontorslokaler med framför allt de övriga tekniska förvaltningarna i Tekniska nämndhuset, vilket bland annat innebär att gemensamma kostnader för städning, reception, mötesrum m.m. delas mellan förvaltningarna.

5.5 Lokalplanering - ej pedagogisk verksamhet

5.5.1 Nuläge 31 januari 2025

Miljöförvaltningen har sina lokaler i Tekniska nämndhuset, tillsammans med de övriga tekniska förvaltningarna. De nyrenoverade lokalerna uppfyller förvaltningens behov väl, och det finns för närvarande inga planer på att byta lokaler eller förändra den förhärda ytan.

5.5.2 Behov och planering av lokaler för år 2026-2033 (första planeringsperioden)

Inga förändringar är planerade under planeringsperioden.

5.5.3 Behov och planering för lokaler år 2034-2045 (andra planeringsperioden)

Inga förändringar är planerade under planeringsperioden.

5.6 Övrig information

Miljöförvaltningen har ingen övrig information att redovisa.

6 Övriga redovisningar

6.1 Demokrati

Involvering av och samverkan med lokalt näringsliv och civilsamhälle är ett led i att nå stadens ambitiösa klimatmål, inte minst målet om halverade konsumtionsutsläpp till 2030. Fram till april 2026 pågår EU-projektet *Scale Stockholm* som ska utveckla omställningsarenor - lokala forum för klimat och hälsa - i ett urval geografiska områden i staden. Genom att öka delaktigheten lokalt med föreningar och näringsliv ska gemensamt utvalda åtgärder tas fram och genomföras för att underlätta omställningen. Inför att projektet avslutas ska en analys av lämplig fortsättning göras. En del av den analysen är att tydliggöra vilken roll staden bör ha för att fortsatt bidra till lokala aktörers engagemang och delaktighet i omställningen för minskat klimatavtryck och bättre hälsa.

En annan viktig del i demokratiarbetet är att sprida kunskap, inte minst inom stadens fokusområden, kring rättigheter kopplat till exempelvis inomhusmiljö.